

Onderwerp kiezen en (onderzoeks)vragen formuleren¹

Voordat je onderzoek kunt doen, moet je weten wat je wilt onderzoeken. Je moet dus een onderwerp kiezen. Het kiezen van een onderwerp is lastiger dan het lijkt. Zo moet je onderwerp bijvoorbeeld **niet te ruim** zijn, omdat je dan zaken gaat vergeten of omdat je onderzoek dan nooit binnen de gestelde tijd klaar kan zijn. Ook moet je onderwerp je in staat stellen om daadwerkelijk onderzoek te doen, dus moet je onderwerp ook **niet te beperkt** zijn. Je onderwerp moet daarnaast ook **realistisch** zijn, dus je kunt je vraag beantwoorden met de middelen en de tijd die je ter beschikking hebt. Ten vierde moet je onderwerp **concreet** zijn, zodat je vooraf tot op bepaalde hoogte al weet **hoe** je je onderzoek kunt uitwerken.

Welk onderwerp is dan een 'goed' onderwerp? Stel je voor dat je onderzoek wilt doen naar het voordeel van kunstgras bij het voetballen. Je moet dan weten *welk* voordeel je wilt onderzoeken en *hoe* je dat wilt onderzoeken. Misschien wil je weten *of* het spelen van kunstgras een puntenvoordeel oplevert voor de club die daar de meeste wedstrijden op voetbalt. 'Het voordeel van kunstgras' is dus een matig onderwerp. Een beter onderwerp is 'het puntenvoordeel van kunstgras voor een team dat ook traint op kunstgras'. Nog concreter kun je het maken door te kijken naar een specifieke club die traint op kunstgras, bijvoorbeeld S.C. Cambuur (tussen 2005 en 2008). Maar omdat een onderwerp alleen slechts een richting geeft, moet je een vraag stellen die je door je onderzoek en in je werkstuk gaat beantwoorden. Een vraag die past bij dit onderwerp is:

In hoeverre heeft S.C. Cambuur tussen 2005 en 2008 puntenvoordeel gehad van het voetballen op kunstgras?

Je ziet dat deze vraag **niet te ruim** en **niet te beperkt** is, en dat het een **open** vraag is die **concreet** en **realistisch** is. Kun je je al iets voorstellen bij *hoe* je dit zou kunnen onderzoeken?

Soorten onderzoek en vraagvoorbeelden

Beschrijvend onderzoek

Een beschrijvend onderwerp 'beschrijft' een gebeurtenis, een verschijnsel of een ontwikkeling. Voorbeelden:

- Wat zijn vulkanen?
- Welke kerken werden in Kopenhagen vernield tijdens de Beeldenstorm?

Toch zijn deze vragen wat 'eenvoudig': je zou het antwoord bij het doorlezen van het bijbehorende Wikipedia-artikel zo kunnen geven! Van onderzoek is dus eigenlijk geen sprake. Hierdoor moet je eigenlijk dit soort eenvoudige

¹ Dit document is een bewerking van de publicatie WON Akademie/Inge Okkes, Leerlijn WON Akademie. Algemene handreiking 1: Onderzoeksvragen formuleren. Pilotversie, februari 2013. Daarnaast is gebruik gemaakt van: Buck, P. de, e.a. (1982²). *Zoeken en schrijven. Handleiding bij het maken van een historisch werkstuk*. Bloemendaal: Gottmer Educatief. p. 7-12. En: Eco, U. (2005¹²). *Hoe schrijf ik een scriptie?* Amsterdam: Pockethuis. p. 24-67.

'enkelvoudige' vragen vermijden. Je kunt ze natuurlijk wel als deelvragen gebruiken.

Daarnaast kunnen onderwerpen vergelijkend, verklarend en waarderend zijn. Toch houd je bij ieder soort onderzoek rekening met de voorwaarden aan je onderwerp zoals hierboven aangegeven.

Vergelijkend onderzoek

Een vergelijkend onderzoek maakt – zoals de naam al zegt – een vergelijking. Voorbeelden:

- Wat zijn de verschillen tussen zure en basische vulkanen?
- Welke tandpasta die in de Jumbo verkocht wordt werkt het beste tegen tandplak?

Verklarend onderzoek

Een verklarend onderzoek zal een verklaring geven voor een gebeurtenis, een ontwikkeling of een verschijnsel. Het zal oorzaken of redenen bieden voor dat wat er gebeurt of gebeurde. Voorbeelden:

- Waarom wierpen de Verenigde Staten op 6 en 9 augustus atoombommen op Japan?
- Hoe komt het dat de tandpasta van het merk Elmex beter tandplak bestrijdt dan tandpasta van het merk Prodent?

Waarderend onderzoek

Bij dit type onderzoek ga je op zoek naar een oordeel of een waardering van iets. Voorbeelden:

- Welke positieve invloeden op het milieu heeft windenergie?
- Hoe wenselijk is het gebruik van smartboards in een klaslokaal?

Welke **methode** het meest geschikt is om je vraag te beantwoorden kan per vraag heel erg verschillen. Vaak zul je in ieder geval eerst een bronnenonderzoek doen om te bepalen wat er al over je onderwerp bekend is. Vervolgens zal je misschien mensen gaan interviewen (zie wegwijzer interview), een enquête (zie wegwijzer enquête) uitzetten of een experiment uitvoeren. Elk goed onderzoek begint echter met een heldere en haalbare onderzoeksvraag!